

Seyyid İbrâhim Hanîf'in "Siyer-i Nebî"si

Nurgül ÖZCAN*

ÖZET

Türk edebiyatında, 14. yüzyılda Kadı Darîr'in tercüme niteliğindeki '*Sîretü'n-Nebî*'siyle başlayan siyer edebiyatı dönemlerin sosyal hayatını da içerecek şekilde günümüze kadar devam ede gelmiştir. 18. Yüzyılda yaşamış olan Seyyid İbrâhim Hanîf'in de *Siyer-i Nebî* adlı bir eseri vardır. Kaynaklarda, seyyid ve siyer müellifi olarak geçen Seyyid İbrâhim Hanîf, döneminde ciddi görevlerde bulunmuştur. Seyyid İbrâhim Hanîf'in *Siyer-i Nebî*'si, *Siyer-i Mekkeî* ve *Siyer-i Medenî* olmak üzere iki cilttir ve manzum olarak kaleme alınmıştır. Eserde, Hz. Muhammed (SAV)'in hayatı Bedir savaşına kadar kronolojik sıra ile anlatılmıştır. Bölümlerin arasında Mevlânâ'dan alınan Farsça beyitler, şair üzerindeki Mevlânâ etkisini göstermektedir. *Siyer-i Nebî*, muhteva, nazım şekilleri ve dil özellikleri açısından incelenmeye değer önemli bir edebi eserdir.

Anahtar Kelimeler: Hz. Muhammed, *Siyer*, *Seyyid İbrâhim Hanîf*, *Mevlânâ*

Seyyid İbrâhim Hanîf's "Siyer-i Nebî"

ABSTRACT

In Turkish Literature, the writings on Prophetic biography started in the 14th century with the translation of "*Sîretü'n-Nebî*" by Kadı Darir. Seyyid İbrâhim Hanif wrote a biography on Prophet's life which is called "*Siyer-i Nebî*" in the 18th century. Seyyid İbrahim Hanif -a member the Prophet's family- who is known as one of the authorities on the canon of the Prophet's life, held important duties in his age. "*Siyer- i Nebî*", which was written in verse, consists of two volumes; one is on the Prophet's life in Mecca and is called "*Siyer-i Mekkeî*" and the other is on the Prophet's life in Medina and is called "*Siyer-i Medenî*". In this work, the life of Prophet Mohammed until the War of Bedir is told in chronological order. The Persian verses in his work taken from Rumi shows the influence of the worldwide known sufi mystic poet. *Siyer-i Nebî* is important literary work which is worth analyzing in terms content, verse, rhythm, and language.

Key words: *The Prophet Mohammed, The Life of Prophet, Seyyid İbrâhim Hanîf, Mevlana Jalal-ud-Din Rumi*

* Yrd.Doç. Dr., Fatih Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğretim Üyesi,
nozcan@fatih.edu.tr

Giriş

Kaynaklarda; Seyyid, hâcegân-ı Dîvân-ı Hümâyûn, Dârü'ssaâde yazıcısı ve Siyer müellifi olarak geçen Seyyid İbrâhim Hanîf Efendi 18.yüzyılın âlimlerindedir.

18.yüzyılda Hanîf mahlasını kullanan üç kişi vardır. Bunlardan birincisi Enderunlu Pazarbaşızâde Osman bin Sâlih'tir. Bu kişi, hayatının bir döneminde Hanîf, bir döneminde de Servet mahlasını kullanmıştır. İkincisi, Bağdat Defterdârı Üskübî Mustafa Efendi'nin oğlu ve meşhur *Şifâ-i Şerîf* şârihi İbrâhim Hanîf b. Mustafa el-İstanbulî'dir. Üçüncüsü de araştırmamıza konu olan manzum siyer müellifi Seyyid İbrâhim Hanîf el-İstanbulî'dir. Kaynaklarda daha çok *Şifâ-i Şerîf* şârihi İbrâhim Hanîf b. Mustafa el-İstanbulî ile Siyer müellifi olan Seyyid İbrâhim Hanîf el-İstanbulî'nin birbiriyle karıştırıldığı görülür. Biyografik kaynaklardaki ilgili maddelerin muhtevalarının değerlendirilmesi bu karışıklığı ortadan kaldıracaktır.

Bursalı Mehmet Tâhir 'Osmanlı Müellifleri' adlı eserinin "Hanîf İbrâhim Efendi" maddesinde müellifin hayatı hakkında kısa bir bilgi verir: "*Fatîm Tezkiresi'nin naklettiğine göre Dîvân-ı Hümâyûn hocalarından Şeyhülislâm Arîf Hikmet Bey'in kanaatine göre Baltacı zümresinden ilim ve kalem sahibi irfânıyla tanınmış bir zâttır. Resmî memurluktan ayrıldıktan sonra inzivâyâ çekilmişti. Bir aralık kendisine cezbe hali geldiyse de kısa zamanda his alemine dönerek, temiz Hicaz topraklarına ayak basmış ve hacc-ı şerîfi îfâyâ muvaffak olarak İstanbul'a dönmüştür.*"¹ Sonra, Seyyid İbrâhim Hanîf'e ait olduğunu iddia ettiği yirmi bir eser kaydeder. Seyyid İbrâhim Hanîf'in hayatı ile ilgili bölüm diğer tezkirelerle uygunluk arz etmekle beraber, ona ait olduğu söylenen eserlerin altısı, başka kaynaklarda, *Şifâ-i Şerîf* şârihi İbrâhim Hanîf b. Mustafa el-İstanbulî'ye ait olarak kayıtlıdır. En önemlisi; müellifin şöhret bulduğu 'Siyer-i Nebî' adlı eserinden bahsedilmemektedir.

İslâm Ansiklopedisi'nde "Hanîf İbrâhim Efendi" maddesinde sözü edilen Hanîf Efendi, *Şifâ-i Şerîf* şârihi İbrâhim Hanîf b. Mustafa el-İstanbulî'dir. Burada Seyyid İbrâhim Hanîf hakkında ise şöyle söylenmektedir: "*Süleymaniye Kütüphanesi'nde Siyer-i Şerîf manzumesi (Nafiz Paşa, nr.1212) ve Hâsılı Hacc-ı Şerîf li-Menâzili'l-Haremeyn (Lala İsmail Paşa nr.220) adlı eserleri bulunan İstanbullu şair ve hattat Seyyid İbrâhim Hanîf Bey (ö.1217-1802) de Hanîf İbrâhim Efendi ile karıştırılan diğer âlimdir.*"²

Seyyid İbrâhim Hanîf Efendi'nin ismi, 18. ve 19.yüzyıl tezkirelerinin çoğunda geçmektedir. Bazı tezkirelerde şairin hakkında söylenenler şöyledir:

Kâmusu'l-Âlâm'da; "*Müteabbirîn-i şu'arâ-yı Osmâniyye'den ve hâcegân-ı dîvân-ı hümâyûndan olup, 1211 tarihinden sonracı vefat etmiştir. Siyer-i Hazret-i Nebevî'ye müteallik üç cilt üzere bir manzûmesi vardır.*"³

Fatîm Tezkiresi'nde; "*Nâzım-ı mecmûa-i hünermendî İbrâhim Hanîf Efendi hâcegân-ı dîvân-ı hümâyûndan olup bin iki yüz on bir târihinden sonra irtihâl-ı dâr-ı bekâ eylemiştir. Mûmâ-ileyh siyer-i Hazret-i Nebevî'ye müteallik üç cildi şâmil bir kut'a manzûme-i latîfe tertîbine muvaffak olmuştur.*"⁴

¹ Bursalı Mehmet Tahir Efendi; *Osmanlı Müellifleri*, Haz. A.Fikri Yavuz-İsmail Özen, Cilt 1, MeralYayıncıları, İstanbul, 1975, s.329-330.

² Cemil Akpınar, "Hanîf İbrâhim Efendi" *İslâm Ansiklopedisi* (TDV), C.16, s.40.

³ Şemseddin Sâmî, *Kâmusu'l-Âlâm*, Cilt 3, Kaşgar Neşriyat, Ankara 1996, s. 1993.

⁴ Fatîm Dâvûd, *Hâtimetü'l-Eş'âr (Fatîm Tezkiresi)*, Haz.Ömer Çiftçi, <http://ekitap.kulturuzturizm.gov.tr/dosya/1-219117/h/metin.pdf>, s.117.

Tuhfe-i Nâilî’de; ‘İbrâhim Hanîf Efendi, hâcegân-ı dîvân-ı hümayûndan, vefâtı b.1217(m.1802)...Ârif Hikmet, baltacı zümresinden idi diyor. *Siyer-i Nebî*’ye dâir manzum bir eseri vardır.’⁵

Silâhdâr Tezkiresi’nde: ‘*Dârüssaâde* yazıcısı olmuşlar idi. Ba’dehû hâcegânlıkla çerâğ olmuşlardır.’⁶

Tezkirelerde, Seyyid İbrâhim Hanîf’in ailesi hakkında herhangi bir bilgi verilmemiştir. Müellifin ailesi hakkındaki bilgiye *Siyer-i Nebî* adlı eserinin birinci cildinin başlarında “Şükriyye-i Tertîb-i Ebeveyn ü Gasîre” bölümünden ulaşıyoruz:

Vâlidim pîr-i bekâ Kâzım lakab
Nâmdaş-ı mefhar-i Rûm u Arab (7b/3)

Vâlidem Rûkiyye-i sâfi-cenâb
Dürre-i bahr-i siyâdet-intisâb (7b/4)

Olalar şâyân-ı nûr-ı ma’rifet
Bulalar hayr-ı kesîr-i âhiret (7b/5)

Beyitlerde görüldüğü üzere, Seyyid İbrâhim Hanîf’in babasının adı Kâzım; annesinin adı ise Rukiyye’dir. Şairin seyyid olduğunu gösteren en güçlü delillerden biri de seyyidliğinin annesi tarafından geldiğini belirtmesidir. Müellif, ebeveyni hakkında hayır duada bulunduktan sonra ailesindeki dayı ve amcalarının da onun yetişmesinde büyük payı olduğunu söyleyip, Osman Efendi namı bir dayısı olduğunu kaydeder:

Terbiyetde etdiler ihsân hep
Hâl u ‘ammum varı hep dostân-ı Rab (7b/6)

Siyemâ Osmân Efendi nâm-zât
Hâl-i âli-kadr u bikriyyet-simât (7b/7)

Sicill-i Osmânî’de, Baltacı Osman Ağa (Hacı) hakkında, ‘*Dârüssaâde dolap halîfesi ve sonra yazıcı oldu. Ağılden sonra Zilkade 1128 (Ekim-Kasım 1716)’de kapıcı başı olup kalyonlara kereste kesimine memur edildi. 1135 (1722/23)’de vefat etti.*’⁷ denilmektedir. Buradan yola çıkarak, Hanîf’in eserinde bahsettiği dayısı Osman Efendi’nin, yukarıda zikredilen Osman Ağa olmasının muhtemel olduğunu söyleyebiliriz.

Tezkirelerde, ilim ve kalem sahibi, nazım sahasında hünerli bir şahsiyet olarak tanıtılan Seyyid İbrâhim Hanîf, Dârüssaâde yazıcısı olduktan bir süre sonra, Dîvân-ı Hümayûn hâcegânlığı yapmıştır. Bilinmeyen bir sebeple görevinden azlolunan Hanîf, bir tür cezbe tutulmuştur. Bursalı Tahir bu cezbe halinin geçici olduğunu, şairin kısa zamanda düzeliş Hicaz’a gittiğini ve haccını ifa edip İstanbul’a döndüğünü ve ömrünün sonuna kadar eser yazmakla meşgul olduğunu söyler. Ancak Pertev’in,

⁵ Tûmân, Mehmet Nâilî, *Tuhfe-i Nâilî*, Cilt 1, Bizim Büro Basımevi, Ankara 2001, s.230.

⁶ Silâhdârzâde Mehmed Emin, *Silâhdâr Tezkiresi*, İstanbul Üniv. Kütüphânesi, Ty. No: 2557, v. 60/a.

⁷ Mehmed Süreyyâ, *Sicill-i Osmânî*, Haz. Nuri Akpınar, Eski Yazıdan Aktaran: Seyit Ali Kahrman, Cilt 4, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul, 1996, s.1283.

Hanîf'in vefatına düşürdüğü tarih, şairin bu cezbe halinden ölene dek kurtulamadığını göstermektedir:

Hüzn ile nâcâr târihin dedim
Adne mahviyyet ile gitti Hanîf (1217)

Ârif Hikmet Tezkiresi'nde de Hanîf'in bu cezbe halinden kurtulup bir dereceye kadar iyileştiği anda hacca gittiği, ancak daha sonra yine bu hal üzere vefat ettiği şöyle belirtilmektedir: "Baltacı zümresinden olup azlından sonra tecennün etmiştir. Çend sâl mürûrunda bu hâl üzre vefât etmiştir... Cünûndan nev'an-mâ ifâkat geldikde hacca gitmiştir."⁸

Tezkireler, şairin vefat tarihi hakkında da ihtilafli bilgiler vermektedir. Bazı kaynaklarda "1211(m.1796)⁹, 1211'den sonraca¹⁰" diye ifade edilen vefat tarihi, diğer tezkirelere ve Pertev'in düştüğü tarihe göre, kesin olarak vefat tarihi, 1217 (m.1802)'dir.

Seyyid İbrâhim Hanîf'in Eserleri:

1. Menâzilü'l-Haremeyn

Menâzilü'l-Haremeyn, sadece Süleymaniye Kütüphanesi kayıtlarında görülmektedir. Kataloglarda bu isimle kayıtlı başka bir esere rastlanmamıştır. 70 varak olan eserin dili Türkçedir ve nesih hattıyla kaleme alınmıştır. Satır sayısı 23'tür. Eserin istinsah tarihi ile ilgili kayıtlarda herhangi bir bilgi yoktur: Müellif yazmanın başında eserini, 'Hâsıl-ı Hâcc-ı Menâzilü'l-Haremeyn Seyyid İbrâhim Hanîf Efendi' olarak isimlendirmiştir. Besmele, hamdele ve salvele ile başlayan eser, şu ibârelerle devam eder: "Bu abd-i âciz ü zaîf ya'ni es-Seyyid İbrâhim Hanîf ârzû-yı hacc-ı şerîf ü ziyâret-i ravza-i Habîb-i Rabb-i latîf ile 1201 senesi Receb'inde âsitâne-i sa'âdetden Üsküdâr gufrân-âsâra güzâr birle hem kâfile-i hüccâc-ı hidâyet-i minhâc olduğumda..." Bu ifadelerden Seyyid İbrâhim Hanîf'in hac farızasını 1201 yılında yerine getirdiği anlaşılmaktadır.

Menâzilü'l-Haremeyn'de, hac mekânlarıyla ilgili dinî-tasavvufî mesajların verildiği mensur hikâyeler vardır. Bu hikâyelerin arasında gazel, mesnevi, kıt'a, murabbâ, rubai gibi nazım şekilleri kullanılmıştır. Eser, nazım türleri açısından da zengindir. Peygamber sevgisinin öne çıktığı çok sayıda na't-ı şerif vardır. Mevlânâ, Şems-i Tebrizî, Sultan Veled, Sadreddîn Konevî, Hüsameddin Çelebi, Ertuğrul Gazi, Hz. Ömer, Hz. Fatımâ gibi şahıslara medhiyeler yazılmıştır. Mevlevî büyüklerinin çoğuna medhiye yazılması müellifin Mevlevî olduğu kanaatini güçlendirmektedir. Seyyid İbrâhim Hanîf Efendi, sadece kişilere değil Arafat, Kâ'be, Mînâ gibi mekânlara da medhiyeler yazmıştır. Eserin sonunda haccın bittiğini ifade eden manzum dört vedâ'iyeye vardır.

2. Şerh-i Tûfân-ı Mârifet

⁸ Arif Hikmet (Şeyhülislâm Ahmed), *Arif Hikmet Tezkiresi*, Millet Kütüphanesi Ali Emîrî No:789, v.18/a.

⁹ Süreyyâ, *a.g.e.*, Cilt 2, s.751.

¹⁰ Sâmî, *a.g.e.*, s. 1993.

Tâfân-ı Mârifet isimli eser Hoca Neş'et'e aittir. Şeyhülislâm Ârif Hikmet Bey tezkiresinde, Seyyid İbrâhim Hanîf Efendi hakkında "Neş'et telâmizindedir."¹¹ beyanında bulunur. Aynı maddede, Seyyid İbrâhim Hanîf Efendi'nin *Şerb-i Tâfân-ı Mârifet* adlı bir eseri bulunduğunu ve bu eserin Hoca Neş'et'in eserinin şerhi olduğunu söyler. Bu eserin Süleymâniye Kütüphanesi'nde iki nüshası vardır.

1.Nüsha: 297.7 numara ile kayıtlı olan eserin dili Türkçedir. 166 varaktır. Ta'lik yazıyla kaleme alınmıştır. İstinsah tarihi 1217/1802'dir.

2.Nüsha: 297.7 numara ile kayıtlı olan eserin 120 varaktır. Ta'lik yazıyla kaleme alınmıştır. İstinsah tarihi 1217/1802'dir.

3. *Siyer-i Nebî*

- *Cild-i Siyer-i Mekkî*

- *Cild-i Siyer-i Medenî*

Siyer-i Mekkî ve Siyer-i Medenî Hakkında Mülâhazalar

Bazı kaynaklarda Seyyid İbrâhim Hanîf'in siyer türünde tek bir eseri olduğundan bahsedilirken; *Sivill-i Osmânî*, *Fatîm Tezkiresi* ve *Kâmûsu'l A'lâmî* da, *Siyer-i Nebî*'nin üç cilt olduğu söylenmektedir. Tabii şairin *Siyer-i Nebî*'sini Veysî'nin siyeri gibi Mekkî ve Medenî olarak iki cild olarak tertip etmiş olması da göz ardı edilmemelidir.¹² Her iki siyer de Bedir savaşına kadar olan zamanı anlatmaktadır. Hanîf, eserinin tertibinde Veysî'ye uymuş ve *Siyer-i Nebî*'yi iki cilt halinde düzenlemiş olabilir. Fakat *Siyer-i Medenî*'de, bu duruma temkinli yaklaşmamızı gerektiren bir bölüm vardır. Müellifin üçüncü cilde niyet ettiğini *Siyer-i Medenî*'nin sonunda şu beyitten anlıyoruz:

Ver emân tâ cild-i sâlis ser-be-ser

Ola böyle zîver-i nazm-ı eser (149b/12)

Buna göre birinci ihtimal, *Siyer-i Nebî*'nin üçüncü cildini yazmaya niyetlenen Seyyid İbrâhim Hanîf'in ömrü, eserin üçüncü cildini yazmaya vefa etmemiş olması; ikinci ihtimal ise tezkirelerde yazıldığına dair ciddi rivayetler bulunan bu eser, mevcut kütüphanelerden birinde araştırmacılar tarafından keşfedilmeyi bekliyor olmasıdır.

Kütüphanelerimizde, Seyyid İbrâhim Hanîf'in *Siyer-i Nebî*'sinin '*Siyer-i Mekkî* ve *Siyer-i Medenî*' adlı iki ayrı cildine ulaşılmış, maalesef eserin üçüncü cildine rastlanamamıştır. Elimize geçen her iki eser de mesnevi nazım şekliyle kaleme alınmıştır. Eserler, başı ve sonu itibarıyla müstakil iki ayrı kitap görünümündedir. Ayrıca eserlerin istinsah tarihleri de farklıdır.

Siyer-i Nebî'nin nüshalarının kayıtlı olduğu kütüphanelerin listesi:

Kütüphane Adı	Eserin Kayıtlı Olduğu İsim
Süleymaniye Kütüphanesi	<i>Siyer-i Mekkî ve Medenî</i>
Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi	<i>Manzum Siyer-i Nebî</i>
Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi	<i>Manzum Siyer-i Nebî</i>
Kütahya Vahid Paşa İl Halk Kütüphanesi	<i>Siyer-al Nebî</i>
Kütahya Vahid Paşa İl Halk Kütüphanesi	<i>Siyer-al Nebî</i>

¹¹ Hikmet, a.g.e, v.18/a

¹² Ayhan Tergip, "Siyer Yazıcılığı ve Türklerin Siyer İlmine Katkıları", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* (Klasik Türk Edebiyatının Kaynakları Özel Sayısı, Prof. Dr. Turgut Karabey Armağanı), Cilt 3, Sayı 15, s.229.

İstanbul Üniv. Kütüphanesi	<i>Siyerü'n-Nebî</i>
Mısır Hidiv Kütüphanesi	<i>Siyer-i Nebî</i>
Mısır Milli Kütüphanesi	<i>Siyer-i Hanîf</i>
Mısır Milli Kütüphanesi	<i>Siyer-i Hanîf</i>
Almanya Milli Kütüphanesi	<i>Siyer-i Nebevî</i>

Görüldüğü gibi sadece Süleymaniye Kütüphanesi'nde '*Siyer-i Mekkî ve Medenî*' olarak kayıt düşülmüştür. İstanbul Üniversitesi'ndeki ve Mısır'daki bir nüsha dışında eserin tüm nüshaları tarafımızdan temin edilmiş ve incelenmiştir. Mısır'daki nüshaların üçü de talep edilmesine rağmen sadece ikisine ulaşılabilmektedir. Mısır'dan nüshalarının ikisinin de *Siyer-i Medenî*'ye ait olduğu görülmüştür. Nüshanın biri 98 varak olarak kayıtlı olmasına rağmen, tarafımıza ulaştığında 119 varak olduğu görülmüştür. Mısırdaki üçüncü nüshaya ve Almanya'daki nüshaya bazı bürokratik engellerden dolayı maalesef ulaşamamıştır. Kataloglama çalışmalarından dolayı ayrıntısını inceleyemediğimiz bir başka nüsha da İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi'nde bulunan nüshadır (TY02485, Sınıflama Numarası: 297.92, Telif Tarihi: H.1189/M.1775).

Yaptığımız inceleme ve karşılaştırmalar sonucunda hangi nüshaların *Siyer-i Mekkî*'ye, hangi nüshaların *Siyer-i Medenî*'ye ait olduğunu açıklamak eserler ile ilgili karışıklığı ortadan kaldıracaktır kanaatindeyiz.

***Siyer-i Mekkî* Nüshaları**

Kütahya Vahid Paşa Nüshası: Arşiv numarası: 43 Va 813/1; varak sayısı: 141; satır sayısı: 15; yazı türü: ta'lik; istinsah tarihi: 1208; müstensih: Derviş Ömer al Üsküdârî.

Süleymaniye Nüshası: Arşiv numarası: 297.92; varak sayısı: 114; satır sayısı: 19; yazı türü: ta'lik; istinsah tarihi: 1208.

Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi: Arşiv numarası: E.H. 1256; varak sayısı: 111; satır sayısı: 19; yazı türü: ta'lik; mukabele ve tashih kaydı: 1209(1794); serlevha: müzehhep; cetveller: yaldızlı; miklepli kırmızı deri ve yeşil kadife ciltli; kağıt türü: aharlı.

Nüsha Adı	İstinsah Tarihi	Müstensihi
Süleymaniye Kütüphanesi Nüshası	1208	
Kütahya Vahid Paşa Nüshası	1208	Derviş Ömer El-Üsküdârî
Topkapı Sarayı Müzesi Nüshası	1209	

***Siyer-i Medenî*nin Nüshaları:**

Kütahya Vahid Paşa Nüshası: Arşiv numarası: 43 Va 813/2; varak sayısı: 150; satır sayısı: 15; yazı türü: ta'lik; istinsah tarihi: 1211; müstensihi: Derviş Ömer al Üsküdârî.

Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Nüshası: Arşiv numarası: H. 1244; varak sayısı: 119; satır sayısı: 19; yazı türü: ta'lik; mukabele ve tashih kaydı: 1209(1794),

serlevha: müzehhep; cetveller: yaldızlı; miklepli kırmızı deri ve yeşil kadife ciltli; kağıt türü: aharlı.

Kahire-Mısır Hidiv Kütüphanesi Nüshası: Arşiv numarası: 8859; varak sayısı: 119; satır sayısı: 21; yazı türü: ta'lik.

Kahire-Mısır Milli Kütüphane Nüshası: Arşiv numarası: Siyeri Muhammediye Türkî Talat 32; varak sayısı: 119; satır sayısı: 19; yazı türü: ta'lik; istinsah tarihi: 1211.

Kahire-Mısır Milli Kütüphane Nüshası: Arşiv numarası: m Tarih-i Türkî 63; varak sayısı: 98; satır sayısı:21; yazı türü: ta'lik; istinsah tarihi:?

Süleymaniye Nüshası: Arşiv numarası: 297.92; varak sayısı: 117; satır sayısı: 19; yazı türü: ta'lik; istinsah tarihi: 1211.

Nüsha Adı	İstinsah Tarihi	Müstensihi
Süleymaniye Kütüphanesi Nüshası	1211	
Kütahya Vahid Paşa Nüshası	1211	Derviş Ömer el-Üsküdârî
Topkapı Sarayı Müzesi Nüshası	İstinsah tarihi yok	
Mısır Milli Kütüphane Nüshası	1213	

Siyer-i Mekke'nin Muhtevası:

Siyer-i Mekke'nin Kütahya Nüshası'nın başındaki fihristten eserin seksen sekiz bölüm olarak tanzim edildiği anlaşılmaktadır. Eserin muhtevasında bu bölümler alt başlıklar ile daha da detaylandırılmıştır. *Siyer-i Mekke*, "fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün" vezniyle kaleme alınmıştır. Şair "sebeb-i te'lif" bölümünde bu vezni neden seçtiğini açıklar. Mana âleminde tecessüm eden bir şahıs kendisine, *Siyer-i Nebî*'de Mevlânâ'nın *Mesnevî*'sinin veznine uymasını söyler:

Siyemâ manzûme-i mi'râc ise
Uydı bu vezn-i latîf ü akdes (9b/2)

Merd-i mânevî Seyyid İbrâhim Hanîfe, meşhûr Mi'râciyye'sini *Mesnevî-i Mânevî* vezninde kaleme alan Nâyî Osman Dede'yi (1652-1730) örnek gösterir:

Mevlevîler melce'i Osmân Dede
Mesnevî vezninde uydı mürşide (9b/3)

Sen de git râh-ı 'azîze ve's-selâm
Mesnevî'yi et emâm-ı her-merâm (9b/4)

Dedi bu esnâda merd-i ma'nevî
Gâlib-i râh-ı necât-ı mevlevî (9a/14)

Vezn-i hûb-ı Mesnevî'yi kıl kabûl
Tavr-ı Hakk-ı pîrdîr isr-i vusûl (9a/15)

Tevhid: Otuz yedi beyittir. Tevhid bölümünün ilk beyitleri şöyledir:

Allâh Allâh sırr-ı takdîr-i ilâh
Açdı kîlk-i 'âcize nâ-refte râh (1b/1)

Rahm-ı Rahmânî'r-Rahîm oldu bedîd
Mâlikü'l-mülk etdi i'tâ-yı ümîd (1b/2)

Hükmün icrâ kıldı ol Kâdir Hakîm
Râfî'i erkân-ı beyt-i İbrâhîm (1b/3)

Münâcât: Yirmi sekiz beyittir. Seyyid İbrâhim Hanîf bu bölümde; insanın selamete ereceği yerin Hak dergâhı olduğundan, bu dergâha dâhil olanların maddi manevi huzura ve berekete kavuşacağından, âşıkların canlarını ve başlarını feda ederek vuslat arzusu ile huzura erdiklerinden, Hak âşıklarının Allah nezdindeki makam ve mertebelerinden, nefsin tuzaklarına düşmemeleri gerektiğinden bahseder:

Yâ ilâhî dergehin dârü's-selâm
Kim duhûl eylerse buldu feyz-i tâm(3a/1)

'Âşıkân cân baş ile eyler taleb
Şevk-i vaslındır gönüllerde tarab (3a/2)

Na't: Yirmi üç beyittir. Burada, Hakk'ın Habîb'i Hz. Muhammed (SAV) 'in nurunun ezelden ebede kadar devam edeceği, onun cemalinin Hz. Yusuf'tan güzel olduğu, kulların onun zatını idrak etmesinin mümkün olmadığı, ahlakının güzelliğini Kur'ân'dan aldığı ifade edilir.

Seyyid-i kevneyn habîb-i kibriyâ
Sadr-ı a'lâ-yı sudûr-ı asfiyâ (4a/3)

Nûr-ı pâk-ı cephe-i Âdem-safâ
Cevher-i asliyye-i kenz-i hafâ (4a/4)

Mazhar-ı nûr-ı tecellâ-yı ezel
Vech-i hûbî hüsn-i Yûsuf'dan güzel (4a/5)

Midhat-i Çâr-yâr-i Güzîn: Dört halifenin övüldüğü bu bölüm yirmi üç beyittir. Seyyid İbrâhim Hanîf'e göre dört halifenin her biri İslâm dininin önderidir. Devamında, şahıs şahıs her birinin vasıflarına vurgu yapılarak methedilir.

Çâr-yâr-ı bâ-safânın her biri
Oldular dîn-i mübînin serveri (5a/1)

Cümleden akdem Ebû Bekr-i Sıdîk
Şeyh-i 'âlem mürşid-i fevz-i tarîk (5a/2)

Cennet-i 'adnî sirâcidir 'Ömer
Böyle vârid oldu hakkında eser (5a/6)

Hazret-i ‘Osmân-ı zi’n-nûreyn hem
Oldu hilm u lutf ile el-hakk ‘alem (5a/8)

Hazret-i bâb-ı ‘ilim ya’nî Alî
Nûr-ı feyz oldu yüzünden münceî (5a/14)

Menkabet-i Eimme-i Müçtehidîn: On üç beyittir. Burada mezhep imamlarının özelliklerinden bahsedilir. Şair, kendisinin Hanefî mezhebinden olduğunu bilhassa ifade eder:

Küll-i mezheb yezheb olmaz merd-i dîn
Bize kâfi mezheb-i Nu’mân hemîn (5b/1)

Medîha-i Hazret-i Pîr: Bu bölüm sekiz beyitten meydana gelir. ‘Siyer’in her iki cildinde de her fırsatta Mevlevîliğin faziletlerini öne çıkaran Seyyid İbrâhim Hanîf, bu medhiyyede adeta Mevlânâ’ya bağlı olduğunu tescil eder. O’na göre kendi ilminin kaynağı, Hakk’ın sırlarına aşına olan Mevlânâ’dır:

Sırr-ı Hak ya’nî Celâleddîn-i Rûm
Andan oldu ‘âcize keşf-i ‘ulûm (6b/1)

Medîha-i Hazret-i Şâh-ı Cihân: Bu bölüm on yedi beyittir. Buradaki beyitlerden şairin Siyer’ini, dönemin padişahı Sultan III. Selim zamanında yazdığını anlıyoruz. Seyyid İbrâhim Hanîf, sultanın pak bir soydan geldiğini ve Hz. Muhammed’in yaşadığı kutsal toprakların hâmisî olduğunu söyler. Sultanı, Hz. Muhammed (SAV) yolunun himaye edicisi ve saltanatın bekçisi olarak vasıflandırır:

Hazret-i sultân-ı şevket-dâsitân
Şâh-ı şâhân hüsrev-i mülk-i cihân (6b/6)

Hâmi-i şer’-i şerîf-i Ahmedî
Hâris-i mülk-i latîf-i sermedî (6b/7)

Ya’nî kim Sultân Selîm Hân-ı zamân
İbn-i Sultân Mustafâ Hân-ı cihân (7a/2)

Vaktine etdi tesâdüf bu eser
Oldu sebt-i defter-i sâdık-haber (7a/3)

Şairin, Sultan III. Selim zamanında rahat ve huzur içinde yaşadığı anlaşılmaktadır. Bundan dolayı, lütfedilen nimetler adına sultana hayır duada bulunmak vacip olmuştur:

Sâye-i lutfunda râhat buldu cân
Sarf-ı vakt etdi bu hayra bir zamân (7a/4)

Vâcib oldu ni’met-i Hakkı senâ
Ya’nî şâh-ı ‘âleme hayr-ı du’â (7a/5)

Şükriyye-i Tertîb-i Ebeveyn ü Gasîre: Seyyid İbrâhim Hanîf'in ailesiyle ilgili bilgiye bu bölümden ulaşıyoruz. Şair burada babasının adının Kâzım, annesinin adının Rukiye, dayısının adının Osman olduğunu ve anne tarafından soyunun seyyidliğe dayandığını söyler. Ona göre anne, baba ve akrabalara hürmet göstermek ve onlara hayır duada bulunmak şarttır.

Çünkü asl oldu medâr-ı feyz-i tâm
Vâlideyne muktezâdur ihtirâm (7b/2)

Sebeb-i Te'lif: Seyyid İbrâhim Hanîf buradaki kırk dokuz beyitte eserini kaleme alış sebebini açıklar. Şair, başta Resulullâh olmak üzere tüm ashâb-ı kirâm ve evliyâullâhın bu eserden memnun olması temennisinde bulunur. Günlerden bir gün Hanîf'e, mânâ âleminde birisi; masivadan alakasını kesip, feyzini *Mesnevi-i Ma'nevî*'den alarak, Hz. Muhammed (SAV)'in yüce vasıflarının övüldüğü, "*Mesnevî*" vezninde, bir siyer yazmasını tavsiye eder, kendisinin çok arzu etmesine rağmen maalesef böyle bir eser yazmaya ömrünün vefa etmediğini söyler:

Sana kaldı bu murâdın hâsılı
Himmetim kıldı seni Hak vâsılı (9a/1)

Bir siyer tanzîmine eyle heves
Mâsivâdan rişte-i ümmîdi kes (9a/2)

Mesnevî vezninde âgâz et sühen
Gerçi çok evzân-ı eş'âr-ı kühen (9a/10)

Aşağıdaki beyitlerden şairin eserini, kırk yaşındayken, 1204 yılının Şa'ban ayında yazmaya başladığını anlıyoruz:

Bin iki yüz dört sâlinde hemân
Şehr-i Şa'bân içre feyz oldu revân (9b/11)

Sinn-i 'ömrüm erba'în idi bu dem
Bu kemâli etdi ma'bûdum kerem (9b/12)

Seyyid İbrâhim Hanîf Efendi Sebeb-i Te'lif'ten sonra *Siyer-i Mekke*'yi şu başlıklar altında düzenlemiştir:

- Vâsf-ı Zuhûr-ı Nûr...
- Beyân-ı Hilkat-i Hz. Âdem
- Der Beyân-ı İntikâl-i Nûr-ı Server-i Kâinât
- Zemzem kuyusu ile ilgili rivayetler ve Zemzem'in önemi
- Abdülmuttalib'in evlatları ve Hz. Muhammed'in ebeveyninin evliliği, Regâib gecesinde ana rahmine düşmesi
- Resûl-i Ekrem (SAV)'in babasının vefatı
- Beyân-ı Garîbe-i Latîfe (Hikâye)
- Hz. Amine'nin Hz. Muhammed (SAV)'e hamile iken gördüğü rüya
- Hz. Muhammed (SAV)'in doğumundan önce ve doğumu esnasındaki mucizeler Bu
- Esmâ-yı Nebî

- Hz. Muhammed (SAV)'in sütanneye verilışı
- Şakk-ı Sadr Hadisesi
- Annesi Hz. Amine'nin vefatı
- Dedesi Abdülmuttalib'in vefatı ve Hz. Muhammed (SAV)'in Ebû Tâlib'in himayesine vermesi
- Ebû Tâlib ile Şam'a gidişi
- Hz. Hatice'nin Şam'a gönderdiği kabile vesilesiyle Hz. Muhammed'i tanınması
- İrhâsât
- Hz. Hatice ile izdivacı
- Vahyin gelmesi
- Habeşistan'a hicret
- Ebû Leheb'in İslâm'a davet edilmesi
- İslam dininin ilk şehitleri
- Hz. Hamza'nın Müslüman oluşu
- Hz. Ömer'in Müslüman oluşu
- Ebû Tâlib'in vefatı
- Hz. Hatice'nin vefatı
- Hz. Aişe ile nikâhlanması
- Hz. Sevede binti Zem'a ile nikâhlanması
- Âgâz-ı dâstân-ı mi'râc-ı Nebevî
- Medîne'ye hicret
- Sevr mağarasındaki hadise
- Mediha-i Hazret-i Siddik-i Ekber
- Hz. Muhammed (SAV) ve Hz. Ebû Bekir'in Medine'ye teşrifleri
- Kuba mescidi ile alakalı hadiseler.

Seyyid İbrâhim Hanîf '*Siyer-i Mekkî*'nin birinci cildinin hangi yılda sona erdiğini eserin sonunda yine kendisi açıklığa kavuşturur. Şair, siyerini H.1205 yılında Şevval ayının yirmisinde bitirdiğini ve eserine '*Siyer-i Mekkî*' adını verdiğini söyler. Bu bilgilerden sonra ikinci cildi yazmak için niyette bulunur:

Erdi encâma nuhustîn cild-i hûb
Ede setr-i 'ayb Gaffâre'z-zünûb (128b/2)

Cild-i evvel buldu ya'ni hoş hitâm
Siyer-i Mekkî deyu verildi nâm (128b/3)

Olmamışdı sâl-i hicretten hemân
Bin iki yüz beş sene devr-i zamân (128b/4)

Mâh-ı Şevvâl'in erip 'işrîni hem
Oldu bu defter tamâmıyla rakam (128b/5)

Defter-i sâni olupdur hest hayr
Ermeye yâ Rab dile hiç fikr-i gayr (128b/6)

***Siyer-i Medenî*'nin Muhtevası:**

Seyyid İbrâhim Hanîf Efendi, *Siyer-i Medenî* cildine besmeleyle başlar. Kaleminin Hakk'a hamd ve şükrettiğini, Hz. Muhammed (SAV)'e salât ederek onun feyiz dergâhından feyizlendiğini, Allâh'ın lütuf ve merhametiyle eserinin *Cild-i Mekkî* bölümünü bitirdiğini söyler:

Besmeleyle dil kıldı bedâ'-i suhan
Rabbi yessir-hân olup tıfl-ı dehen (1b/1)

Hamd-i Hakk'a başladı cân-ı za'îf
Secde-i şükre varıp kıl-ı Hanîf (1b/2)

Bir zamân oldu salât-hân-ı Resûl
Tâ bulunca dergeh-i feyze dühûl (1b/3)

Çünkü erdi rahmet-i hayrû'l-enâm
Cild-i Mekkî-i esîr buldı nizâm (1b/4)

Müellif, Siyer'inin ikinci cildi olan '*Siyer-i Medenî*'yi de *Mesnevî*'den aldığı manevî himmet ve feyz ile kaleme almıştır:

Gayb-ı mutlakdan dogup şems-i zuhûr
Sûret ü ma'nâ idüp ibrâz-ı nûr (1b/10)

Oldu şâyân-ı 'atâ-yı ma'nevî
Böyle ihsân etdi rûh-ı Mevlevî (2a/1)

Şaire göre, Hz. Muhammed (SAV) mutlak güzelliği mahiyetinde cem eden kâmil bir varlıktır. Kâinatın mayası olan muhabbetin kaynağı odur. Kâinata insan, hayvan, cin ne varsa tüm mahlûkat onun nuru ile hayat bulmaktadır. Bütün bu ulvî vasıflara sahip olan peygamber için manzum bir siyer kaleme almak büyük bir şereftir:

Anı kıl ser-nâme-i nazm-ı siyer
Cild-i sâni tâ bula kadr-i diger (2a/7)

Hz. Ali'nin ilmin kapısı ve kaynağı olduğuna telmihte bulunur, onun vasıfları övülerek Hz. Ali'nin manevî şahsiyetinden himmet talep edilir:

Bâb-ı 'ilmüllâhdır çün kim 'Alî
Andan oldu 'ilm-i âlem müncelî (2b/1)

Nûr-ı lütfundan edip ümmîd-i feyz
Böyle kıldım ma'nevî tecdîd-i feyz (2b/2)

Hz. Ali'nin feyz ve bereketi yüzü suyu hürmetine şairin ilhamı denizlerin dalgaları gibi coşmuş, kalemi aşk ateşiyle cezbeyle gelerek adeta 16. yüzyılın meşhur hilye şairi Hâkânî'ye kendi asrından cevap vermiştir:

Bahr-i 'ilminden erince cûy-ı cûd
Garka-i emvâc-ı feyz oldu vücûd (2b/3)

Âteş-i 'aşk-ı hakîkî verdi tâb

Cûşa geldi tab'-ı Hakânî cevâb (2b/5)

Seyyid İbrâhim Hanîf, coşkulu bir üslupla, Hz. Muhammed (SAV)'in şefaatine, vuslatına, lütuf ve ihsanına nâil olmak için 'hilye' kaleme aldığını ifade eder:

Nazra-i lütf-ı şefâ'atdır garaz
Nûr-ı ihsân-ı 'inâyetdir garaz (3a/3)

Bu ümîd-i nûr-ı vuslatla kalem
Kıldı vasf-ı hilye-i hayrû'l-ümem (3a/4)

Hilye ile ilgili bölüm otuz üç beyit olarak düzenlenmiştir. Burada, Hz. Muhammed (SAV)'in dış görünüşünün, vücut yapısının tasviri konu edilmektedir:

Ezherû'l-levndî Mahbûb-ı Hudâ
Türkî ta'birine yok lafz-ı bahâ (3a/9)

Sebze-i gülgûnu bulsa ehl-i dil
Âyinede hüsn edip eyler hacîl (3a/10)

Evvel ü âhir odur matlûb-ı Hak
Dört kitâba gül cemâlidir varak (3b/10)

Seyyid İbrâhim Hanîf, Hilye'den sonra Hz. Muhammed (SAV)'in nübüvvetinin hususiyetlerini yedi fasıl olarak tasnif etmiştir.

Siyer-i Medenî de Sultan III. Selim zamanında yazılmıştır. Şaire göre, Osmanlı hanedanı saltanatta buldukları zaman zarfında daima adaletle hükmetmiş ve Hz. Muhammed (SAV) yolunda her zaman hizmet emişlerdir. Her padişah kendi döneminde kutsal topraklar adına üzerine düşeni yapmış, her biri buralarda isimlerini ebedileştirecek eserler bırakmıştır. Dönemin padişahı Sultan III. Selim Han'da bu konuda atalarının yolundan gitmiştir:

Âl-i Osmân'a erince saltanat
Buldular bâbında feyz-i ma'delet (13b/2)

Kıldılar terfî' bâb-ı emcedi
Oldular hüddâm-ı şer'-i Ahmedî (13b/3)

Eyledi her şâh-ı 'âlem bir eser
Hizmet ile buldular feth u zafer (13b/4)

Hâliyen Sultan Selîm Hân-ı cihân
Zill-i Hak sermâye-i emn ü emân (13b/5)

Âgâz-ı Dâsitân-ı Hicret-i Nebevî Aleyhisselâm: Bu bölüm, Hz. Muhammed (SAV)'in Mekke'den Medine'ye hicreti esnasında gerçekleşen ilk cuma namazının kılınması ve cuma namazının burada farz oluşu, arkasından burada inşa edilen mescide Cuma mescidi adının verilmesi ile ilgili hadiselerin anlatılması ile başlar:

Mescid-i Cum'a olundu ihtiyâr

Hutbeye âgâz edip ol şehriyâr (7a/6)

Hep vuzû'-sâz oldu erbâb-ı niyâz
Oldular saf-beste-i emr-i namâz (7a/7)

İbtidâ cum'a bu yerde oldu farz
Hazret-i Cibrîl edip fermânı 'arz (7a/11)

Hz. Muhammed (SAV)'in Hz. Halid'in Evine Misafir Olması:

Cuma namazının kılınmasından sonra Hz. Muhammed (SAV) Medine'ye doğru yola koyulur:

Çün salât-ı cum'ayı kıldı Resûl
Etdi râh-ı Taybe'ye 'azm-i dühûl (7b/5)

Etrafında o beldenin ileri gelenleri sevinç gösterilerinde bulunarak ona ta'zimde bulunur:

Sag u soldan cümle eşref-i vatan
Kıldılar şevk ü şeker-rîz-i suhan (7b/6)

Her biri bin şevk u bin ta'zîm ile
Niçe yüz bin hâhiş-i tekrîm ile (7b/7)

Hz. Muhammed (SAV)'in devesi boş bir araziye çöker, daha sonra Hz. Peygamber (SAV) Hz. Halid bin Zeyd'in evinde misafir olur:

Dediler Ensâriyân hakk-ı kelâm
Hazret-i Hâlid edip 'arz-ı selâm (9a/1)

Aldı gitdi hâne-i ikrâmına
Verdi zînet sâha-i İslâm'ın (9a/2)

Böyle Ced'a oldu ardınca revân
Beyt-i Hâlid oldu reşk-i âsumân (9a/3)

Hz. Muhammed (SAV)'in Hz. Halid bin Zeyd'in evinde yedi ay süreyle misafir olduğu belirtildikten sonra bu bölüm son bulur:

Yedi ay mikdârı nûr-ı Kirdigâr
Hâne-i Hâlid'de kılmışdır karâr (9b/10)

Siyer-i Medenî'nin diğer bölümleri aşağıdaki sıraya göre devam eder:

- Eyyube'l-Ensârî'nin hanesinin bulunduğu yerin neden önemli olduğu
- Mescid-i Nebevî'nin inşası
- Abdullah b. Selâm'ın Müslüman olması
- Hz. Muhammed (SAV)'in Hz. Aişe ile evlenmesi
- Selman Fârisî'nin Müslüman olması
- Ezanın ibadete çağrı olarak kabul edilmesi
- Hz. Ali ile Hz. Fâtımâ'nın izdivacı

- İlk İslâm devletinin esaslarının belirlenmesi
- Etrafa seriyyelerin gönderilmesi
- Gazve-i Ebvâ
- Gazve-i Buvat
- Gazve-i Uşeyre
- Seriyeye-i Abdullah b. Cahş
- Kiblenin Mekke'ye çevrilmesi meselesi
- Kuba Mescidi'nin kiblesinin değiştirilmesi
- Gazve-i Safavan
- Ramazan Orucunun farz kılınması
- Bedir Savaşının başlaması
- Bedir Savaşında Hz. Abbas ile Hz. Muhammed'in arasındaki olayın anlatılması
- Ebu Leheb'in ölümü
- Kıssa-i Umeyr İbn-i Vehb
- Gazve-i Ebu Lübâbe
- Gazve-i Enmâr -Zî Emr
- Gazâ-yı Muhammed ibn-i Meslemetü'l Ensârî (r.a)
- Şükriyye

Siyer-i Nebî'nin iki cildi de hem şekil hem de muhteva özellikleri açısından çok zengindir. Eserin mesnevi nazım şekli ile yazıldığını daha önce söylemiştik. Bunun yanında şair, aralarda gazel, kaside, kıt'a vb. farklı nazım şekilleri de kullanmıştır. Köklü bir aileden geldiğini ve ciddi bir eğitim aldığı tahmin ettiğimiz Seyyid İbrâhim Efendi, aruza hâkimdir ve edebî sanatlar konusunda oldukça başarılıdır. *Siyer-i Nebî*'nin dili ve imlasına gelince; her ne kadar bazı bölümlerde açık ve anlaşılır bir dil kullanılmış olsa da eserin dilinin ağır olduğunu söyleyebiliriz. *Siyer-i Nebî*, kelime kadrosu yönüyle; sıfatlar, Türkçe, Arapça ve Farsça tamlamalar -özellikle zincirleme tamlamalar- Hz. Muhammed (SAV)'in vasıflarının ifade edildiği Esmâ-i Nebî'ler ve tasvirler açısından incelenmeye değer bir metindir. *Siyer-i Nebî*'nin tamamında Mevlânâ'nın *Mesnevi-i Ma'nevî*'sinden Farsça beyitler alınması, yine aralarda şairin, Farsça gazeller yazmış olması şairin Farsçaya da hâkim olduğunu ve güçlü bir Mevlevî kültüründen geldiğini göstermektedir.

Sonuç

İlk zamanlar sadece Hz. Muhammed'in hayatındaki olayların unutulmaması ve İslâm dinindeki ilimlere kaynaklık etmesi için Araplarda ortaya çıkan siyer (sîret) ilmi, daha sonra Arapların yanında İranlılarda da gelişerek devam etmiştir. İslâm'ın kabulünden sonra dinlerini ve peygamberlerini daha iyi öğrenmek isteyen Türkler Arapça ve Farsçadaki siyerleri dillerine tercüme etmiş sonra da Türkler tarafından Türkçe siyerler kaleme alınmıştır. Her üç edebiyatta da siyer, zaman içinde ilmi hususiyeti yanında menkabevî ve edebî bir hususiyet kazanmış, bununla ilgili manzum- mensur, tercüme-te'lif sayısız eser vücuda getirilmiştir. Türk edebiyatında, 14. yüzyılda Kadı Darîr'in tercüme niteliğindeki '*Sîretü'n-Nebî*'siyle başlayan siyer edebiyatı dönemlerin sosyal hayatına kadar günümüze kadar devam ede gelmiştir.

18. yüzyıl'ın edebî özellikleri ele alındığında; Seyyid İbrâhim Hanî'ın *Siyer-i Nebî*'sinin başarılı bir edebî eser olduğunu söylemek mümkündür. Tarafımızdan

yüksek lisans tezi olarak çalıştırılan *Siyer-i Mekke* cildi ile yine bizzat üzerinde çalıştığımız *Siyer-i Medenî* cildinin çalışmaları tamamlandığında, Hz. Muhammed (SAV) ile ilgili dini türlerden iki ciltlik manzum bir eser edebiyat dünyasına kazandırılacak, Mevlevî tarikatına mensup alim bir şair, sanat alemine tanıtılmış olacaktır. Bu çalışmalarla; siyer edebiyatı zincirinin 18. yüzyıldaki bir halkası daha tamamlanarak siyer türü alanında daha sonra yapılacak genel çalışmalar adına katkı sağlanması hedeflenmektedir.

Kaynakça

- AKPINAR, Cemil, "Hanîf İbrâhim Efendi", İslam Ansiklopedisi (TDV),C.16, İstanbul, 1997, s.40.
- ARİF HİKMET (Şeyhülislâm Ahmed), *Arif Hikmet Tezkiresi*, MilletKütüphanesi Ali Emîrî no:789, 1250, v.18/a.
- BURSALI MEHMET TAHİR EFENDİ, *Osmanlı Müellifleri*, C.1, Haz:A.Fikri YAVUZ-İsmail ÖZEN, Meral Yayınları, İstanbul, 1975, s.329-330
- DÂVÛD, Fatin, *Hâtimetü'l-Eş'âr (Fatin Tezkiresi)*, Haz: Ömer Çiftçi, <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/dosya/1-219117/h/metin.pdf>, s.117.
- MEHMED SÜREYYÂ, *Sicill-i Osmânî*, Haz. Nuri Akpınar, Eski Yazıdan Aktaran: Seyit AliKahraman, Cilt 4, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul, 1996, s. 1283.
- SİLÂHDÂRZÂDE MEHMED EMİN, *Silâhdâr Tezkiresi*, İstanbul Üniv. Kütüphânesi,Ty.no: 2557, İstanbul 1204, v. 60/a.
- ŞEMSEDDİN SÂMÎ, *Kâmusu'l-Âlâm*, Cilt 3, Kaşgar Neşriyat, Ankara 1996, s. 1993.
- TERGİP, Ayhan, "Siyer Yazıcılığı ve Türklerin Siyer İlmine Katkıları", *Uluslar arası Sosyal Araştırmalar Dergisi* (Klasik Türk Edebiyatının Kaynakları Özel Sayısı, Prof. Dr. Turgut Karabey Armağanı), Cilt 3, Sayı 15, Ordu 2002, s.229
- TÛMÂN, Mehmet Nâilî, *Tubfe-i Nâilî*, Cilt 1, Bizim Büro Basımevi, Ankara 2001, s.230.